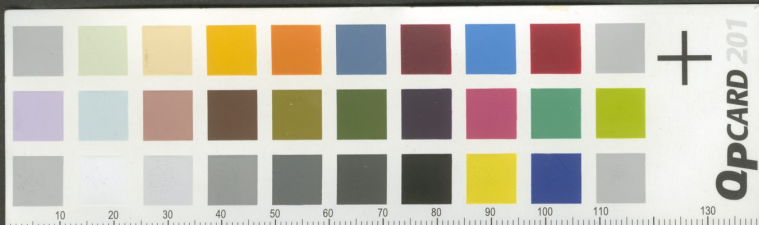

1169

af
Konseptanteckningar
till *föreläs*
estländsk-svenska ordboken
af
A. B. Ethel & H. A. Vill.
1886
jan.

stäck	stäckin	stäckar	stäckat
jail	jailn	jailar	jaila
stain	stain	stainar	staina
bakk	bakkan	bakkar	bakka
skota	skotan	skotar	skota

{ dräng	drängen	drängiar	drängia
{ dränge			

makk	makken	{ makkar	{ makka
		{ makker	{ makke

svänske	svänken	svänsker	svänski
fiskian	fiskian	fiskianer	fiskianse
föt	fötn	{ fötar	{ föta
		{ föter	{ fötre
sio	siön	{ siutar	{ siuta
li 9	{ siugwin	{ siutar	{ siugwin
		{ siugwin	{ siugwin

kwän	kwän	kwänar	kwänand
------	------	--------	---------

kälipp	kälippé	— ar	— and
--------	---------	------	-------

brü	brü	— ar	— and
-----	-----	------	-------

grilt	grilta	— ar	— and
-------	--------	------	-------

fläkke	— ia	— iar	— iana
--------	------	-------	--------

näsa	— a	— ar	— and
------	-----	------	-------

viku	— u	— ur	— und
------	-----	------	-------

zök	— i	{ bëker	bëkre
-----	-----	---------	-------

— ana	— ana	{ bëker	bëkre
{ ai NO	{ ai NO	{ bëker	bëkre
{ ai NO	{ ai NO	{ bëker	bëkre
{ ai NO	{ ai NO	{ bëker	bëkre

hüs	hüs	hüs	hüsina
-----	-----	-----	--------

bo	bo	bo	boina
----	----	----	-------

træ	træ	træ	træina
-----	-----	-----	--------

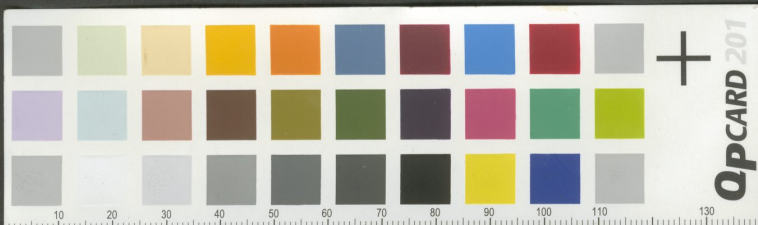
stikke	stikke	stikke	stikkeina
--------	--------	--------	-----------

ögwa	ögwa	ögwa	ögwina
------	------	------	--------

Anm. I Rigo-bokstavelnäs höres ofta -er i st. f. -ar i plus.

Ob. Tins nyt femin. p. R. R. analyt med sig singwef m
ögwä ögwä
skänkber R. R.
Snaps
I femin. m. h. h. h. h. h.

x li	{ lian	{ lian	{ lia
	{ ligien R. R.	{ ligier, -ar R. R.	{ ligia R. R.

I. g. fiksur	fiks	fikst	pl. fiksur	fiksar	fiksar	fiksar
" gláur glár	glá	glátt	" gláur	gláar	gláar	gláar
N. s. fiksur	fiksa	fikst	pl. fiksur	fiksar	fiksar	fiks
" gláur	gláa	glátt	" gláur	gláar	gláar	glá
O. s. fiksur	fiks	fikst	pl. fiksur	fiksar	fiksar	fiks
" gláur	glá	glátt	" gláur	gláar	gláar	glá
R. s. fiksur	fiksa	fikst	pl. fiksur	fiksar	fiksar	fiks
" gláur glár	gláa	glátt	" gláur glár	gláar glár	gláar glár	glá glár
W. s. fiksur	fiksa	fikst	pl. fiksur	fiksar	fiksar	fiks
" gláur	gláa	glátt	" gláur	gláar	gláar	glá

G. s. sindandur	sinda	sindur	pl. sindandur	=	=
G. s. fotin l. fotindur	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=
D. s. fotin	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=
N. s. fotin	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=
O. s. fotin	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=
R. s. fotin	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=
W. s. fotin	foti	fotit	pl. s. fotinar l. fotindur l. fotindur	=	=

I. g. skimatur	skimat	skimat	pl. skimatur	=	=
N. skimatur	skimata	skimat	pl. skimatur	=	=
O. skimatur	- at	- at	pl. skimatur	=	=
R. (s) skimatur	- äta	- ät	pl. skimatur	=	=
W. skimatur	- äta	- at	pl. skimatur	=	=

Fyllingur og nigir og stór R.

Ann. Den fyllingur er = den attributiva med undantag for skilningur.

Den nigir er = den attributiva med undantag for skilningur.

Den stór er = den attributiva med undantag for skilningur.

fiksar	fiks	fikst	fiksar	fiksar	fiks
gláur	glá	glátt	gláur	gláar	glá
fotindur	foti	fotit	fotindur	fotiar	foti
skimatur	skimat	skimat	skimatur	skimatur	skimat

Komparativ

Komparativum

A. isgrá

B. isgrá

C. isgrá

D. isgrá

E. isgrá

F. isgrá

G. isgrá

H. isgrá

I. isgrá

J. isgrá

K. isgrá

L. isgrá

M. isgrá

N. isgrá

O. isgrá

P. isgrá

Q. isgrá

R. isgrá

S. isgrá

T. isgrá

U. isgrá

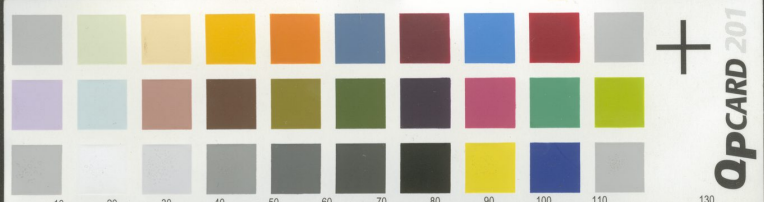
V. isgrá

W. isgrá

X. isgrá

Y. isgrá

Z. isgrá

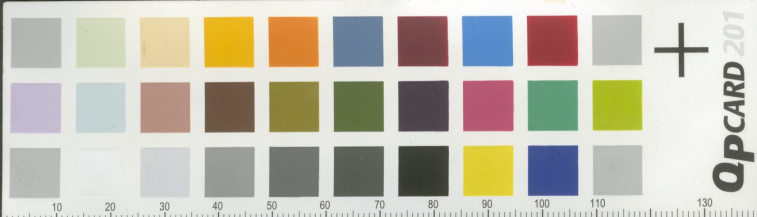

Ljodbeteckning.

Ordboken.	Landsmåls- alfabets.	Uttal.	Ordboken.	Landsmåls- alfabets.	Uttal.
1) a	a-ä	huv. kort a	o	o	huv. kort <u>a</u> .
á	ä	" långt a.	ö	ö	" långt <u>o</u> .
b	b	" b	p	p	" p.
d	d	" d.	r	r	" r.
ð	ð	fr. ð, eng. th i father	10) r's	?	vibrerande r.
d	d d	supradentalt eller kakuminalt s.k. galt d	s	s	huv. s.
2) e	e-ö	mellan kort huv. och kort e.	4) t	s-s	supradentalt eller kakuminalt s. s.k. mycket s
3) a	a	obetonadt e i slutet av ord i affixering och slutet av ord	t	t	huv. t.
4) e	e	" öppet e.	4) t	t t	supradentalt eller kakuminalt t.
e	e	" långt e.	u	u	kort s. k.
f	f	" f	11) u	u	" europeiskt" u.
g	g	" g	u	u	kort s. k.
h	h	" ng-ljud	u	u	" svenskt" u.
h	h	supradentalt eller kakuminalt s.k. galt h	v	v	huv. långt u.
i	i	" kort i.	v	v	" v.
i	i	" långt i.	w	w	engelskt w.
k	k	" k i kar.	14) y	y	huv. kort y.]
l	l	" l.	ä	ä	" långt ä.
4) k	f-h	s.k. galt supradentalt l. eller kakuminalt l.	15) ä	ä	" kort ä".
l	l	huv. m	ä	ä	för supra- dentalt ä
n	n	" n.	17) a	a	" långt a".
n	n-n	s.k. galt supradentalt n	o	o	huv. kort o.
			7) o	o	" långt o".
			8) o	o	" långt o".

OPCARD 201

1) på konsonant eller lång vokal.

Singularis.

Pluralis.

Maskulinum. Femininum. Neutrum.

M. F. N.
Att. & pred.

Attributi Predicativ Att. Pred. Att. & pred.

gen. ställning. absolut ställning

D.	-or	-or	-or	—	—	-t	-ar	-ar	-ar
G.	{-or -an}	-or	—	—	—	-t	-ar	-ar	-ar
N.	-an	-ur	-a	-a	-t	-t	-ur	-ar	—
O.	-an	-an	—	—	-t	-t	{-er -er	-ar	—
R.	-or	-or	-a	-a	-t	-t	-er	-or	—
W.	-an	-an	-a	-a	-t	-t	—	—	—

Efter detta skema böjas äfven alla part. præter. af sv. vb. II & III.

2) på a. Dessa brukas helst såsom oböjda, men kunna

äfven böjas, nämligen:

	Singularis.			Pluralis.		
D.	<u>M.</u>	<u>F.</u>	<u>N.</u>	<u>M.</u>	<u>F.</u>	<u>N.</u>
U.	<u>an</u>	<u>a</u>	<u>at</u>			
R.	<u>an</u>					
W.	<u>ander</u>					
G.	<u>an</u>	<u>a</u>	<u>at</u>			
	<u>ander</u>					

Sålunda böjas ock alla part. præter. af sv. vb. I.

3) på i = i.

Singularis.

Pluralis.

Maskulinum. Femininum. Neutrum.

Maskulinum. Femininum. Neutrum.

Att. Pred. Att. Pred. Att. & pred.

Att. Pred. Att. Pred. Att. & pred.

D.	-in	-in	-i	-i	-it, -i, -e.	-inar	-inar	-inar	-inar	-inar
G.	{-in -indor}	-indor	-i	-i	-it	{-indor -indor -inar	-indor	-indor	-indor	-indor
N.	-ian	-indor	-ia	-i, -e	-it	-e	-indor	-e	-iar	-e
O.	-ia	-in	-i	-i	-it	-e	-e	-e	-e	-e
R.	{-in -ior -indor}	-in	-ia	-ia	-it	-i -ier -er	-i -ier -er	-iar	-iar	-i
W.	-in	-in	-ia	-ia	-it	-e	-e	-e	-e	-e

Efter detta skema böjas de starka verbens part. præter.

Ur ändelser, som börja med eller bestå af vokalerne a och e,

bortfalla dessa då [den grammatiska] stammen slutas på lång vokal.

Obi mi liti? if glään, gään, -or

Komparativus

Superlativus.

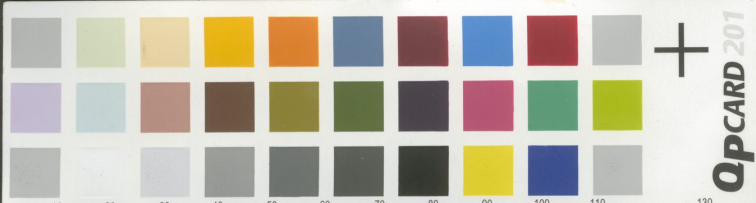
Stark.
bättre, bättre.
bättre, bättre.
bättre
bättre, bättre
bättre, bättre
bättre, bättre

1) kvassa, kvassare.
1) kvassare.
1) kvassa.
1) hoissa.
1) kvassare.
1) kvassare.

Svag.
1) fötla, fötla.
2) fötla, fötla.
3) fötla.
4) fötla.
5) fötla.
6) fötla.
7) fötla.

Stark.
bäst
bäst
bäst
bäst
bäst
bäst
bäst

1) kvassast
1) kvassast
1) kvassast
1) hoissast
1) kvassast
1) kvassast
1) kvassast

III. Räkneordens böjning.

Bland grundtal, hvilka alla regelbundet ställa sitt rektor
i singularis (i följd af estniskt inflytande?), kunna de från L & o.m.
12 i alla hithörande mål ^{antagna af J. J. J. J.} ~~viåfoga ett~~ a då de stå præd. eller abs.;
i N.O. kunna de dessutom i sådan ställning deklineras fullständigt
som adj. (naturligtvis dock endast i plur.). Böjningen af 1 är införd
i ordboken; därutöver lyder det i G. m. sing. i præd. & abs. ställning annan
Minne? Ordningstalen äro, med undantag af ^{oböjliga} motivarighets best
fr. annan, indeklinabla.
enam, ett ändrar sig, annan (och avellan) är ord.

IV. Pronominas böjning.

211) IV. Pronominas böjning.
 Pron. pers. ^{1st pers. sing.} erhålla i gen. säng, då de stå abs. eller præd;
 [utom det vanliga -s] ytterligare (d. v. s. de ha då s +) -a, -as, -asa, N. äfven
 -ar, -ara: hans hansa hansas hansasa hansar hansara, hemmse,
 O. A. U.

22) I pred. eller abs. ställning kunna pron. pass. ^{vidfogade} ~~antaga~~ ett -a.
 Vid liknande tillfälle böja I. g. 2. sg. männan varan iäran
 f. minna våra iära n. mitta våta iäta o. s. v.

V. Verbens böjning

i aktivum:

Starka. Svaga I. Svaga II. Svaga III.

2) *rus.pr. -ja-* afleda vt ha inf. *pä-e*; 3) *öfriga* vt ha ^{inget} *inf. sarmärka* i inf.

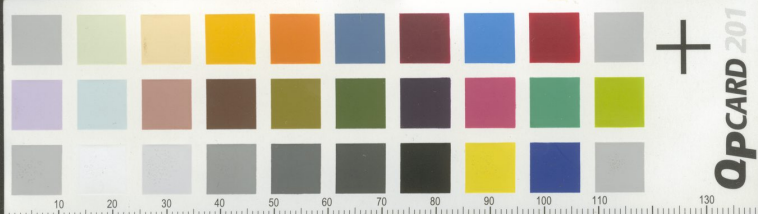
Præsens. { sg. { — $\frac{ur}{\overline{er}}$ K.O. — $\frac{ar}{\overline{er}}$ D.K.O. — $\frac{ur}{\overline{er}}$ N.O. — $\frac{ur}{\overline{er}}$ N.G.
 { pl. { är $\frac{öf}{\overline{er}}$ och ståse $\frac{öf}{\overline{er}}$ lika lydande med infinitiven.

Præteritum { sg. — a — d — t — dd, — tt.
 { = sing. allm. — a — d — t — dd, — tt.
 { — a — d — t — dd, — tt.
 { = plur. allm. — a — d — t — dd, — tt.
 { — a — d — t — dd, — tt.

Imperat.	sg.	_____	_____	_____	_____
{	pl. 1.	— <u>um</u>	— <u>um</u>	— <u>um</u>	— <u>um</u>
	2.	— <u>e</u>	— <u>e</u>	— <u>e</u>	— <u>e</u>

Part. { pres. — andò — andè — andè — andè
 { pret. (-sup.) — e — a — d — t — dd, tt.

24/12 Verb på -ja -i bortkastat detta sitt stamslut framför -or och -ur i pres. samt -i i imperat. och part. pres., framte däremot i framför öfriga vokaltiskt anslutande tempus suffix.

25) I 2 pl. pres. kan man stundom få höra ändelsen -i använd; detta särskildt antecknadt från Dagö.

De s.k. "sammansatta tempora" perf. och pluperf. bildas i Det. O. R. W. liksom i hsw. genom præst. l. præst. afv. hafva + part. præst. (supp.) stava i G. efter tyskt föredöme:

26) a) pres. l. præst. afv. hafva + part. præst. (supp.) stava b) pres. l. præst. afv. vara + part. præst. (supp.) stava

Till part. pres. kan, liksom i hsw., fogas ett -s, då adverbialt förhållande skall uttryckas.

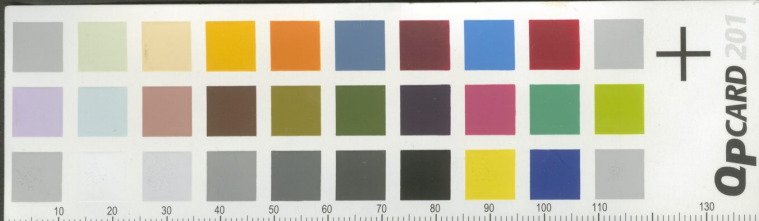
27) Passivum bildas genom tillägg af -s, i præst. -st, till motsvarande aktiva form, eller ock genom omskrifning med vb. *blifva; sup. lyktas på -st (t. ex. he ha gröst).

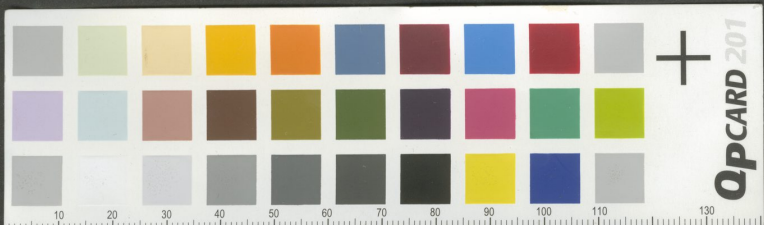
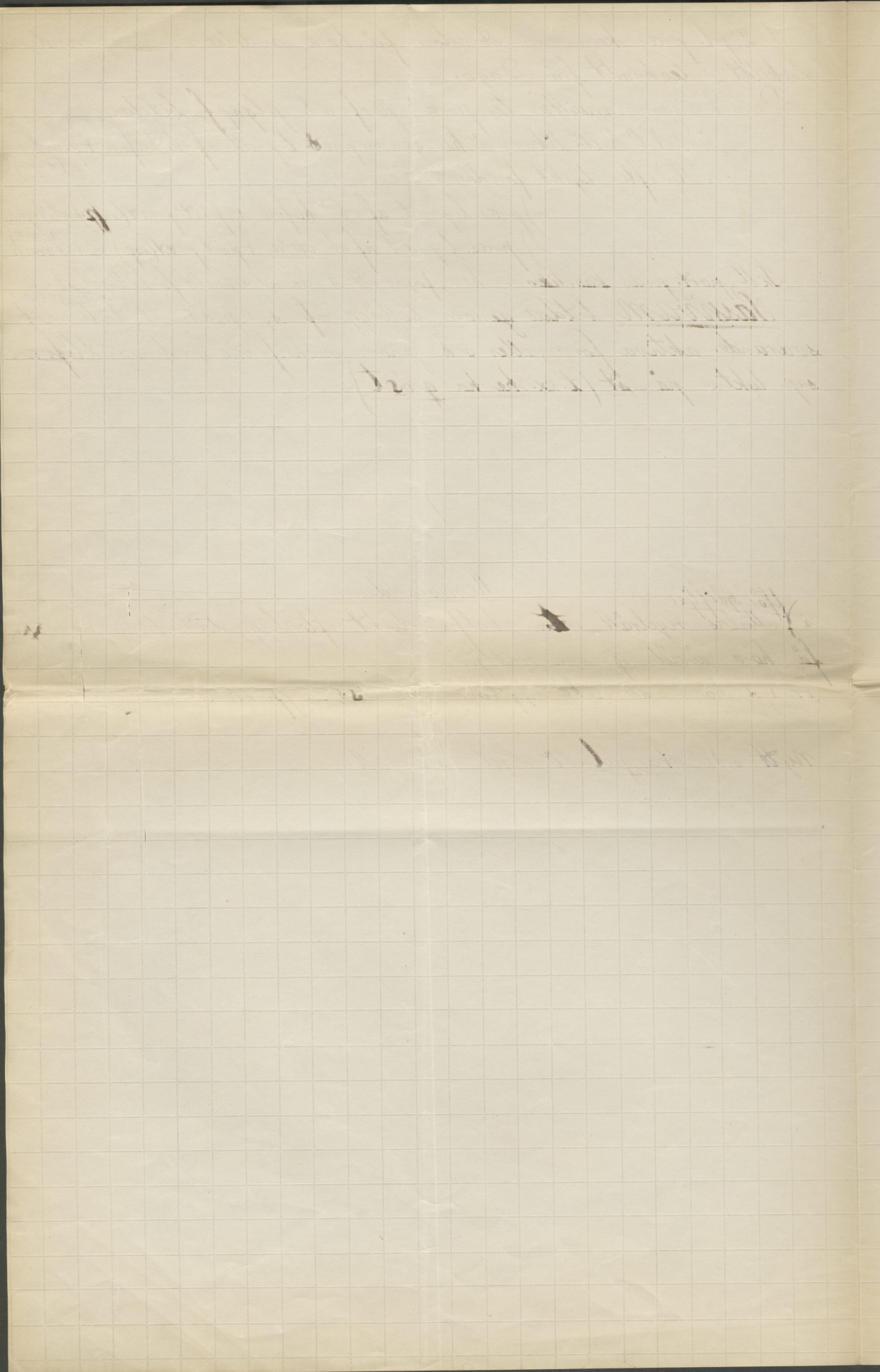
Memorandum.

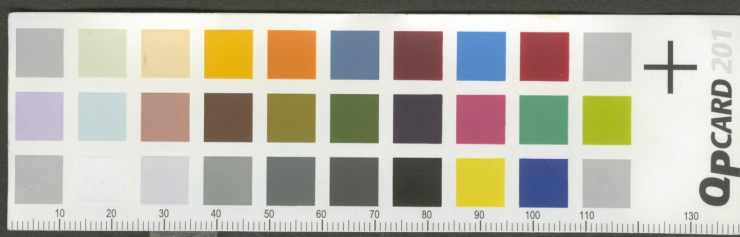
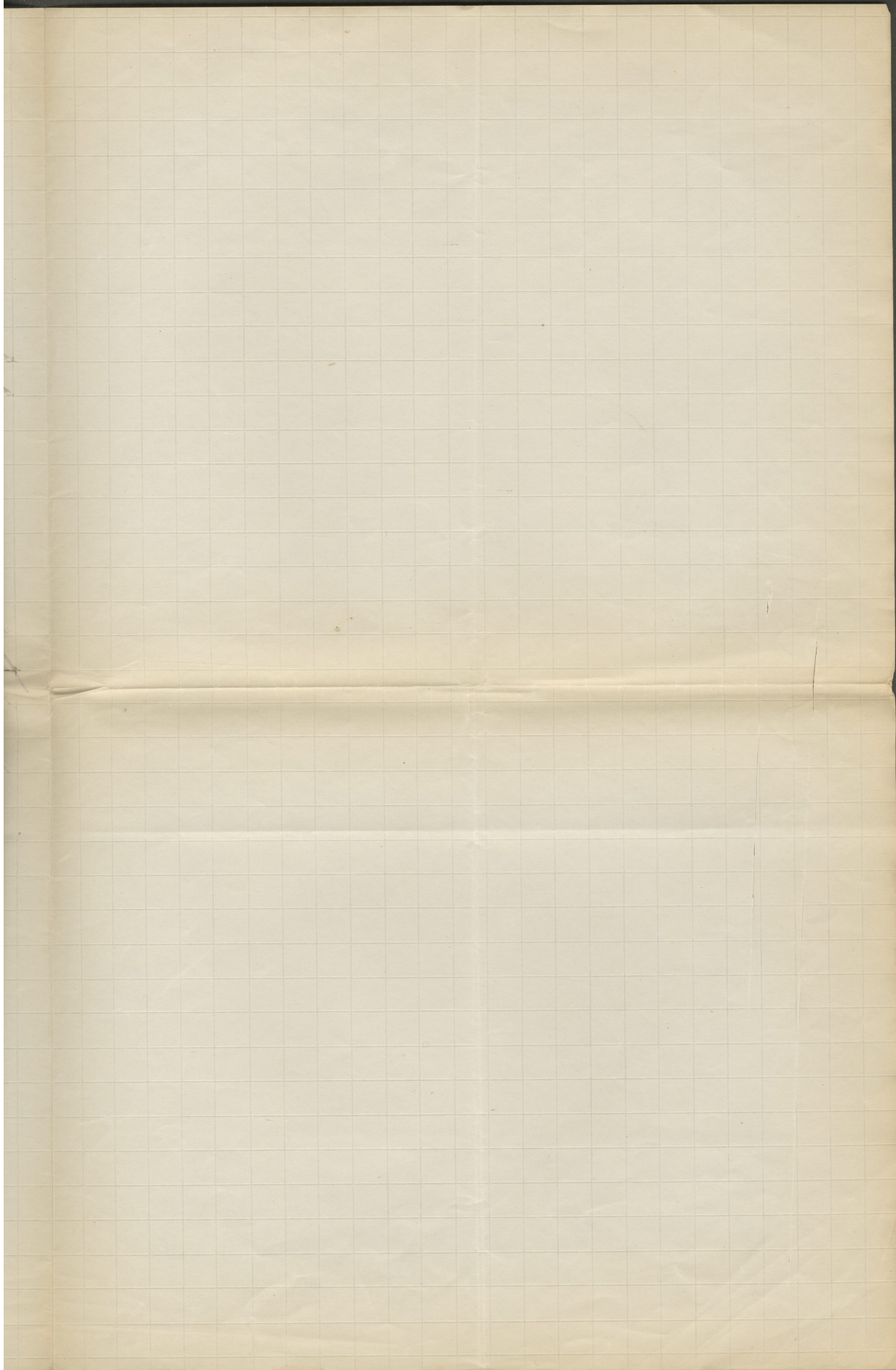
2) Futurum regelrätt utan halfokaltiskt efterlag; dock kan man ofta få höra såväl ij- som rent j- rr + s bör i ord. icke upptagas som ss - jfr östb.!

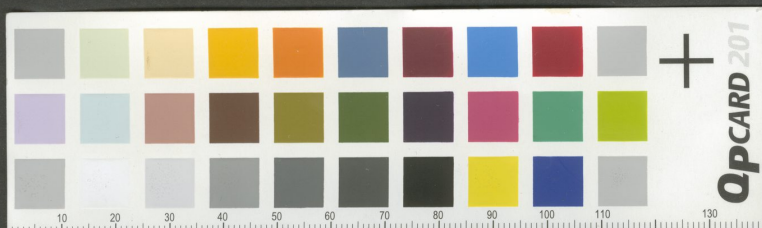
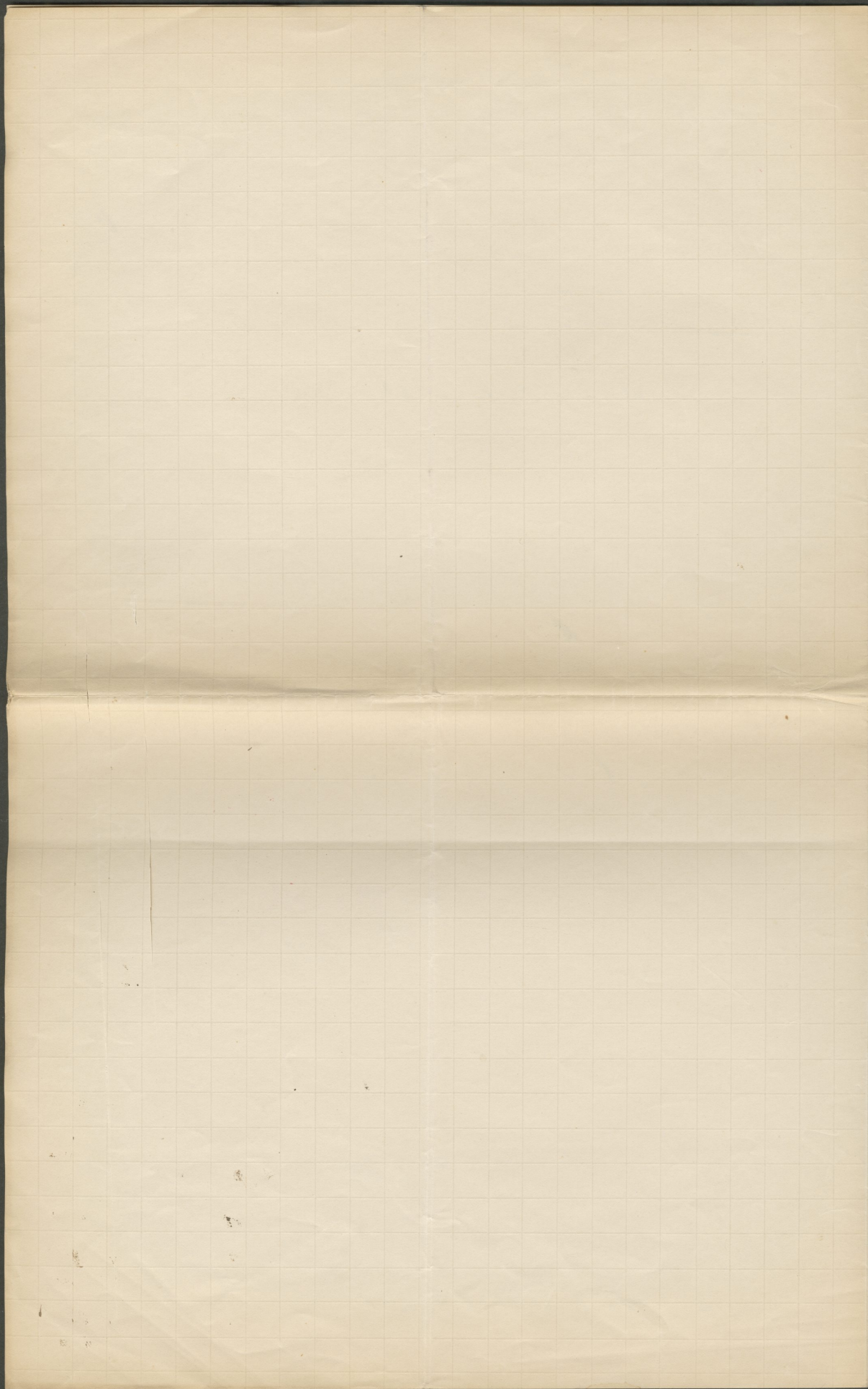
Nytt ord: stänggä m. W. regel. * stengill.

Passivum bildas genom omskrifning med hjälperbet bli eller genom ändelstillsätt -s i presens och -st i præst. af sup.

adv.
adv.
adv.

part.
part.
pl. plur.
prop.
prop.
prop.
prop.

best.

refl.
relat.
ing.

den.

den.

den.

cy.

estn.

shot, subst.

ty. ling.

sup.
superl.

S

G

N

O

Ö

R

W

g.

th.

th.

th.

fin.

ut.

hsv. högs.

v. anl.

vb.

imp.

impers.

impers.

int.

int.

int.

int.

int.

ish.

koll.

komp.

l.

l.

l.

l.

l.

l.

l.

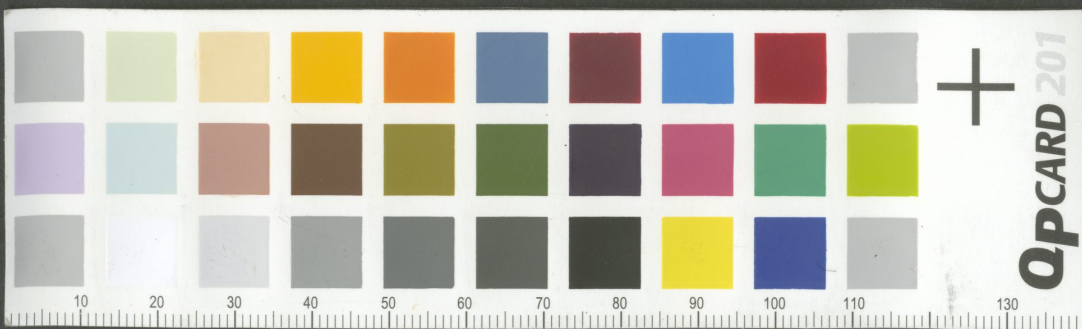
l.

nl. nänd.

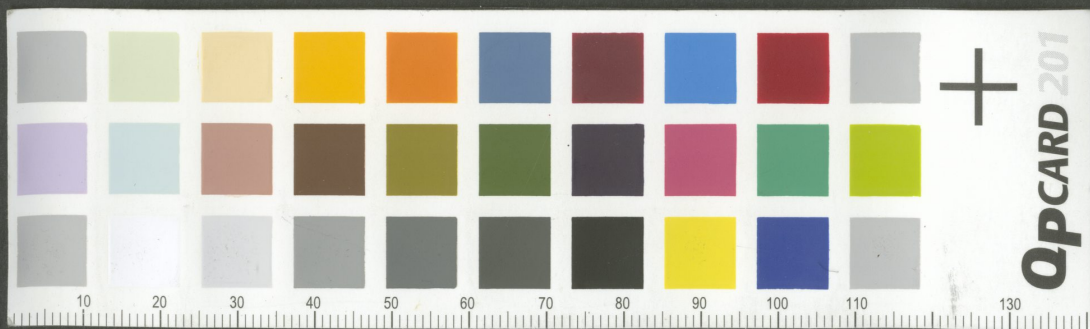
nl. nänd.

o.

ob.

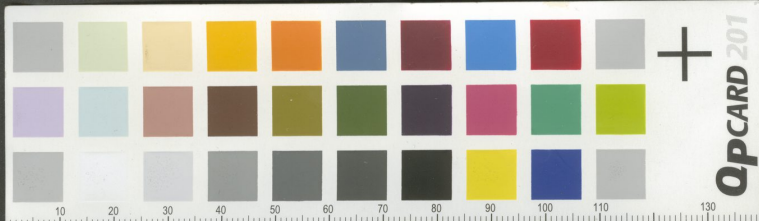
Handwritten signature in blue ink, possibly reading "John Smith", written diagonally across the top left of the page.

	Harba	Swaga I 1180	Swaga II a b	Swaga III
Lufinit	siti Mit	röp	biggi keip	Þó Þí
Pres. og	sitor ⁴⁾ DGRW situm NO Mitör DGRW Mitum NO	röpar DGRW röpar RW	biggö DGRW keipör DGRW biggur NO kepur NO	Þór l Þör DGRW Þór l Þör NO Þuguss Þör R Þlör l Þlör DGRW Þlör l Þlör NO Þlör l Þör R Þí Þí
Pres. pl.	siti Mit	röp	biggi keip	Þó Þí
Pres. og	sot slait NO slait DGRW	röpa	bigd keft	Þódd Þlidd
Pres. pl.	sot GRLW sotu DGRW slait GRLW slita DGRW	röpa	bigd keft	Þódd Þlidd
Lupinum	sati Mit	röpa	bigd keft	Þódd Þlidd
Ingvart. og	siti Mit	röp	bigg keip	Þó Þí
Ingvart. pl.	sitium Mitum	röpun	biggum kepun	[Þóccum Þliscum]
Ingvart. pl.	siti Mit	röpe	biggi keipi	röci rugguic Þör R Þlök Þlögic Þör R rövand (-e) DGRW rövand (-e) LGRW ruggvand (-e) Þör R Þlökand (-e) DGRW Þlökand (-e) LGRW Þlögicand (-e) Þör R
Part. pres.	sitiand (-e) DGRW sitiand (-e) LGRW Mitand (-e) DGRW Mitand (-e) LGRW	röpaand (-e) DGRW röpaand (-e) RW	biggand (-e) kepaand (-e) and DGRW and RW	
Part. pres.	Lika	met	þurinn	

[Obs.]

4) 10/1884 uppgaf epl. stæðing. All þessir aðlösu varo er rita er

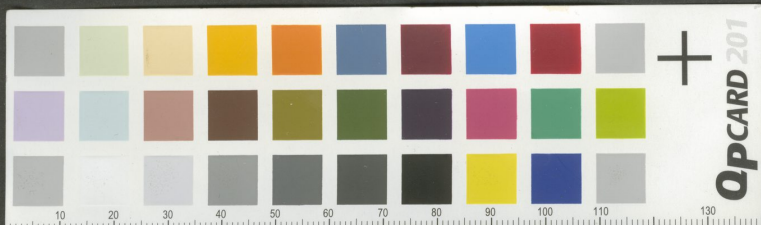

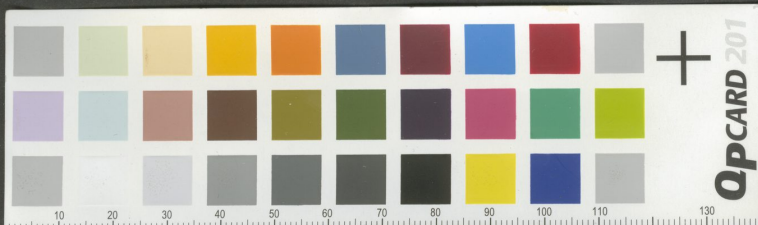
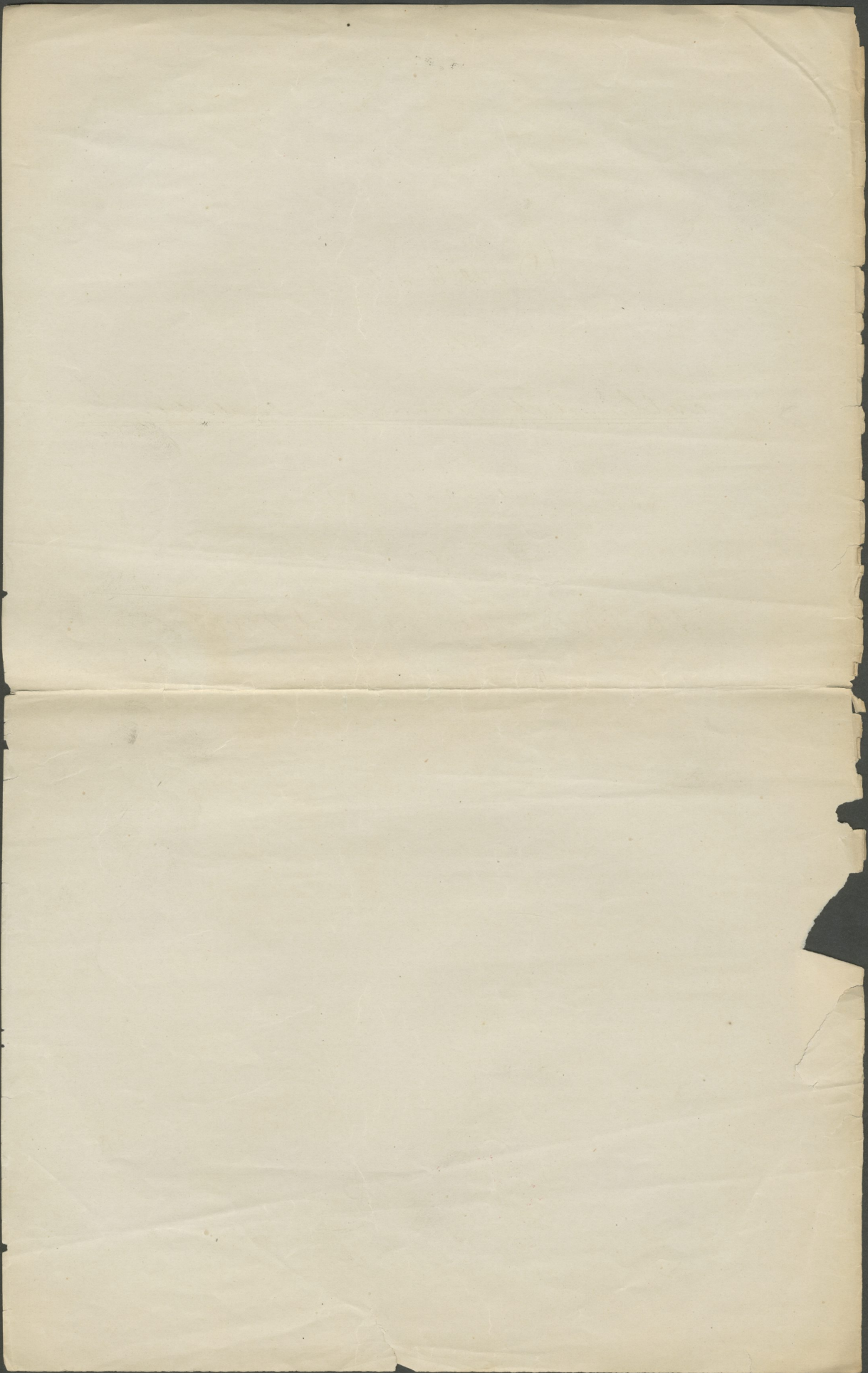
östländsk-svenska dialekterna

utarbetad

af

A. O. Järunderholm och H. A. Fardell.

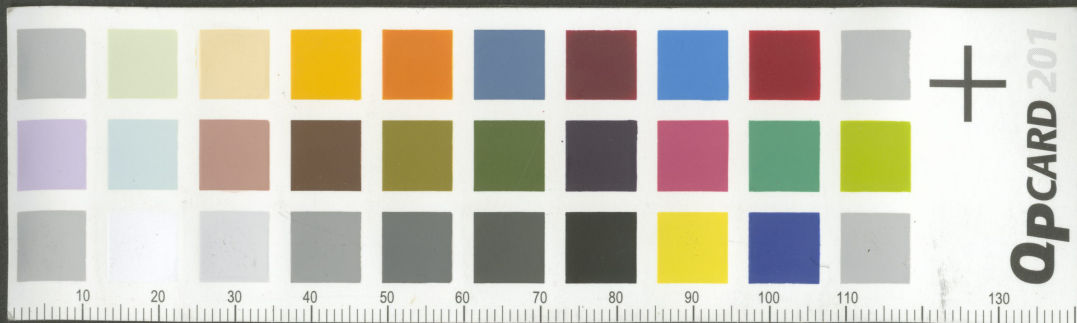
ð alltid efter vokal (även diftong)

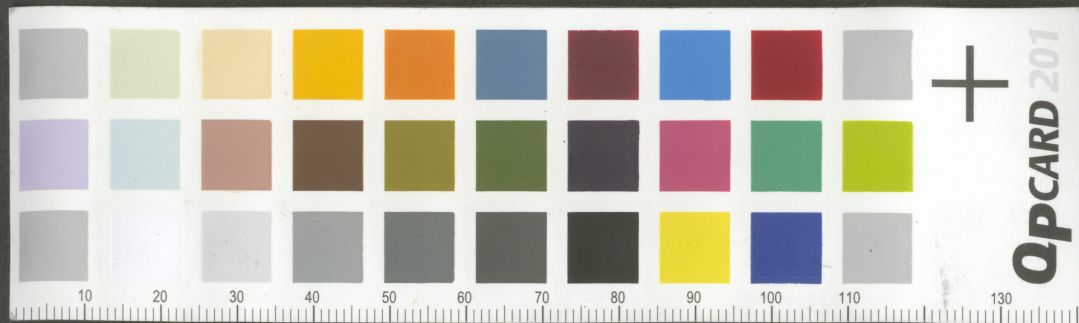
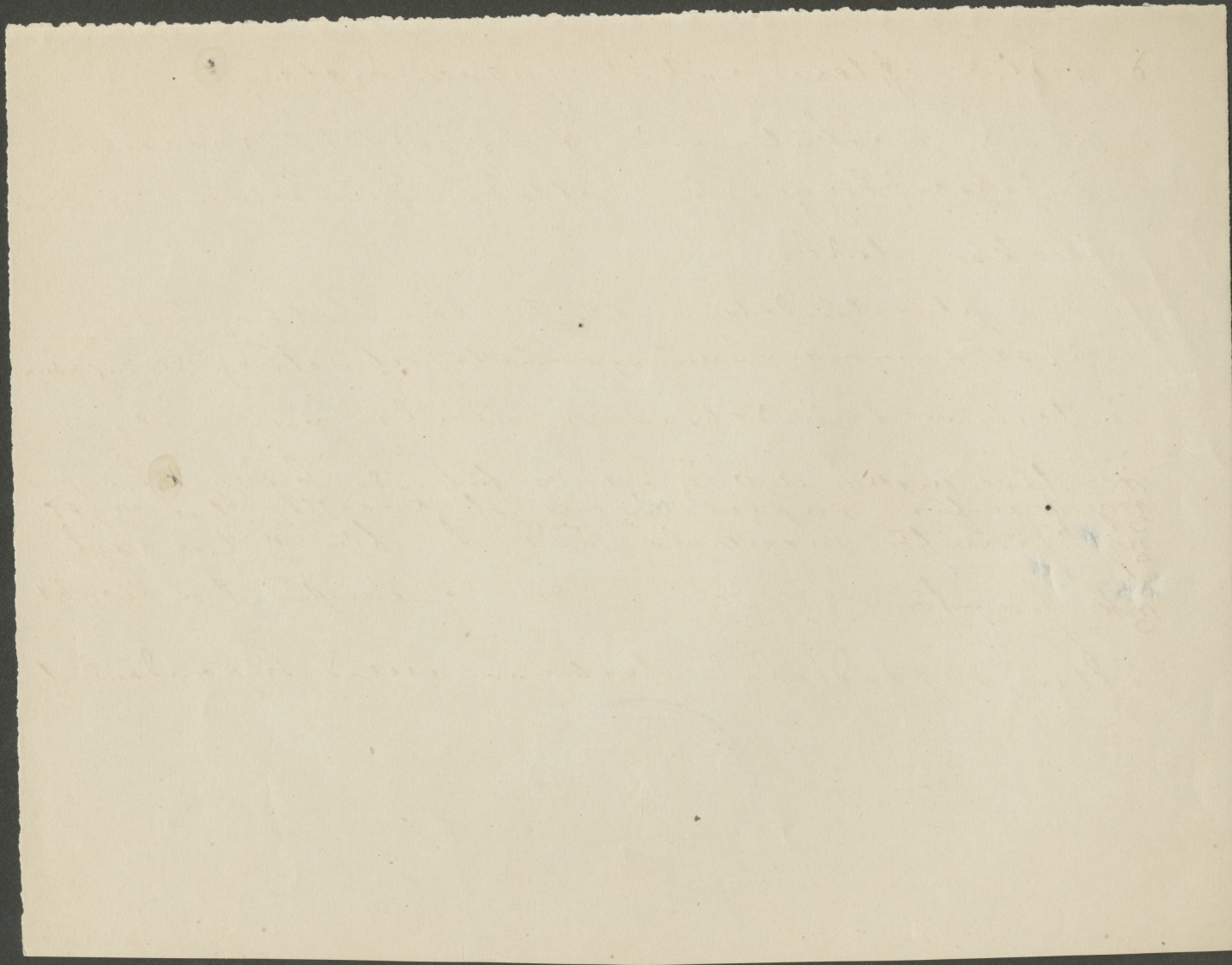
ð 1/i adj. maskulin änd. / (fiks or) 2/i presens-
ändelsen (biggar) 3/i afledningsändelsen -or t. ex.
bokor, dillor).

ē 1/i pluraländelsen -er t. -ier (beker, ägier)
2/ss. sammansättningsmärke / (admetra). 3/i inf. & sup.
-änd
ä tecknas i ändelsen -a -ändor ou -ätor

ī står mellan a, o, ä och de följande b, f, g, k, l, m, p, r
ng framför superlativens st kvartär t. ex. ingst
ng framför neutrala änd. -t blir g t. ex. lagt
nk framför de de de kvartär t. ex. biogkt

Efter supradental tecknas alltid supradental

Förord

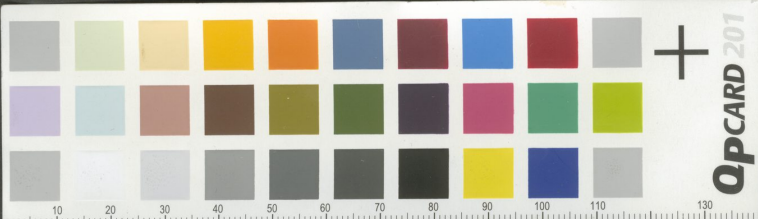
Materialiet, som ligger till grund för denna ordbok, har insamlats

1° år 1854 af d. v. collega scholar, sedermera läroverksadjunkten och filosofiedoktorn P. A. Sæve, i Västerby, hvilken genom examinering af det öfverresta estländsk-svenska bönderna slotts slottsman Plannan från Suttelup by och slotts Kristiansson Senberg från Spitham by, bägge i Nuckö, samt Anders Kristiansson Er. kunn från Odinsholm ^{insamlade och} med ganska stor noggrannhet i formellt afseende, men icke alltid tillförlitligt i fonetiskt, bestående ett antal af omkring 2,500 ord.

2° år 1855 af d. v. docenten vid Uppsala universitet, sedermera professor i nordiska språk i Uppsala fil. dr. Carl Sæve, hvilken i Stockholm anträffade några estländska svenskar från Wiktorsdal och med dem (synnerligast bonden Karl Salukron) avstälde språkelexamen, som inbragte omkring 2,300 ord, upptecknade såvidt vi kunnat finna med ungefär samma grad af noggrannhet och tillförlitlighet som de förut nämnda.

[Professor Sæve medhåller icke under sin lifstid ordnandet af dessa sin broders och sina egna samlingar, hvilka fördeusken af hans broder öfverlämnades åt undertecknad Freudenthal, som åtagit sig att med all den noggrannhet materialets beskaffenhet tillåte bearbeta och i ordnadt skick utgifva det samma.]

3° åren 1877, 1878, 1879 och 1881 af docenten vid Helsingfors universitet, fil. licentiaten H. A. Vakkari, som under sommarferierna med reseunderstöd, beviljadt dels af universitetets consistorium, dels af nyländska studentafdelningen, besökte alla de

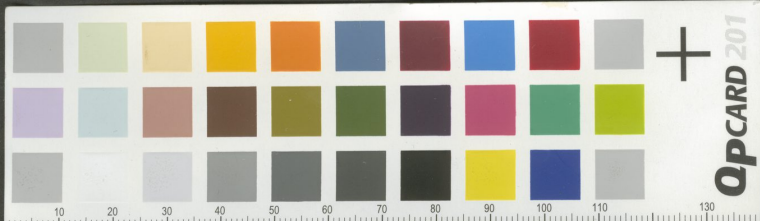

svenska orterna i Estland och Västmanland
är äfven de från Dagö utvandrade, i Gamnab-
Ivensky i södra Ryssland bosade svenska kolo-
nisterne samt under dessa resor insamlade öfver
13,000 dialektord.

Att detta material har nu genom samar-
bete af undertecknade ordnats och så noggrant
det varit möjligt bestämt i alla afseenden. De
sinnemellan olika anteckningar af samma ord
påträffats, hafva de Pundellska vanligtvis fått
gifva utslaget såsom varande ofjämförligt mera
konsekventa i ljudbeteckning. Ett misstag, till
vil antagligen insmugit sig om det kan ske, är så
sällan, äro vi de förste att medgifva liksom vi
äfven ha att åtskilliga observationer, isynnerhet
de äldre, icke från nutida fonetisk ståndpunkt
kunna betraktas såsom fullt riktiga.

Så rikhaltiga de samlingar du äro, som ställt
oss till buds, och ehuru väl de innehålla icke blott
de för målen egentliga orden utan äfven de
för dem och högsvenskan gemensamma, så upp-
tager denna ordbok ändock helt visat icke de
estländska svenska dialekternas hela ordförråd, ty
det ligger i Sakens natur att fullständighet är
omöjlig för Noarje annan än infödingen eller den
inom språkområdet Bosatte. Ett dialektorden upp-
ställt i sin egen ordning och icke efter etymo-
logiskt motsvarande högsvenska uppslagsord torde
 därför medföra den fördelen att luckorna lätt-
are kunna uppläskas och utfyllas af framtida
forskare och har desutom föranletts af den
stora svårigheten (att icke säga omöjligheten) af
att uppkonstruera något så när tillförlitliga
etymologiska motsvarigheter till sådana i mycket
stort antal förekommande ord, hvilka de af så
många fullkomligt främmade språk påverkade
målen icke hafva gemensamma med högsvenskan
eller de fornordiska literaturspråken. Ett ety-
mologiskt uppslagsregister (jfr Sundell: Om dialekt-

(= 2. utgåvan)

Studier sid. 16) hafva vi af samma skäl icke för-
 sökt ofs på, hälsat vi icke genom det nödvändigt
 vis långvariga arbetet på ett sådant ytterligare
 velat fördröja utgifvandet af vår redan ^{allt för}länge i
 manuskript nästan färdiga ordbok. Men plan-
 nen att framdeles utgifva ett sådant register,
 hvar till lämpligen omfattande förarbeten redan äro
 undanljorda, och i samband därmed ett supplement
 är oss icke främmande och skall realiseras, därtill
 ej svårigheterna befinnas vara för oss oförunderliga.

Vid lånord från främmande språk (estniska,
 ryska, tyska u. fl.) hafva vi, så ofta vi kunnat
 och ingen lucka afhållit oss, utsatt original-
 ordet. Hänvisningar till isländska, fornsvenska
 eller nordiska allmogemål hafva vi däremot
 afsiktligt utelämnat, emellan sådana, konsekvent
 införda, icke så litet skulle ökat ordboken
 vid utan än dock för den sakkunnige med-
 föra ett gagn, som skulle motsvarat vår söda.

Hvad den af oss begagnade fribeteck-
 ningen angår, så äro vi fullt medvetna om att
 denna i afseende på noggrannhet och konsekvens
 ingalunda är jämförbar med det i Alppala
 utarbetade landsmålsalfabetet, hvilket dock af
 två skäl icke kunnat här användas. Ty för det
 första var en dryg fjärdedel af vårt arbete ned-
 skrifven, innan nämnda alfabet offentliggjordes,
 och för det andra skulle vi, äfven om vi ej
 skytt den tid utdräkt en omskrifning hade
 medfört, nödgats trycka vår ordbok i Alppala
 eller här låta ^{färdiga} ~~trycka~~ de erforderliga typerna.
 Vi hafva därför hellre använt en af oss i tidi-
 gare arbeten begagnad, om ock ofruktbarare, dock,
 som oss synes, ganska tydlig och redig beteckning,
 men i tabellen öfver denna till jämförelse infört
 de motsvarande bokstäfverna ur landsmåls-
 alfabetet, hvilka ^{stilar} ~~typer~~ vi tack vare Docenten
 dundells tjänstvillighet erhållit till län.

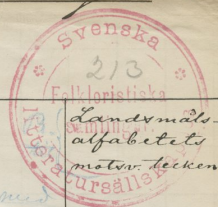
Slutligen, hvad språkrådet vidkommer eller

de olika orter, där de estländsk-svenska allmogemålen talas, hänvisas till C. Rusgumens utförliga och förtjänstfulla arbete: Ribofolks oder die Schweden in den Küsten Estlands und auf Ruus, In II. Reval 1855. Här på blott nämndes att målen greppas sig på följande sätt: I) Rågö-Wichterpal-målet, som talas på de båda Rågöarna (Stor och Lille-Rågö, här betecknade med R) samt i några byar, tillhörde det midt emot i fastlandet belägna godset Wichterpal (W); II) Dagö-Sammalsvenskby-målet, som begagnas af några på kvarterbandens individer i Dagö (D) samt af den därifrån i slutet af förra seklet utvandrade befolkningen i Sammalsvenskby i södra Öysland (S); III) Mikkö-Ormusö-målet, hvilket talas i Mikkö socken med ansees Roslep och Suttelep samt i öfver Odensholm (här alla gemensamt betecknade med M, sistnämnda i sländans särskildt med Oh) och i socknen i öfver Ormusö (här O). Där tyndast för pågån ordföras ej finnes angifven (med dessa förkortningar af namnen) menas att formen är gemensam för alla de orter, som i artikeln ej nämnas. Detsamma gäller i afseende på ordens betydelse.

Än dessa hufvudgrupper märkas ganska stora olikheter på de olika orterna, hvar emot till mindre nyanseringar, som i snart sagt hvarje by gifva målet en viss särskild prägel, endast i några få mera markade fall här kunna tagas hänsyn. Den från de estländska dialekterna högst betydligt afvikande minarten på liffländska öfver Ruus samt det i utdöende sladder mer nyländska än estländska målet på Rågö invid Reval hafva af flere skäl i denna ordbok icke inrymmts, detta, hvad den förslagna beträffar, redan af hänsyn till arbetets titel. Ordlistor öfver dessa bägge öbomial har underlettad ^(genom tidsskrift) Wendell för afsikt att offentliggöra i Svenska landsmålsföreningens Helsingfors i febr. 1886.

A. C. Freundenthal

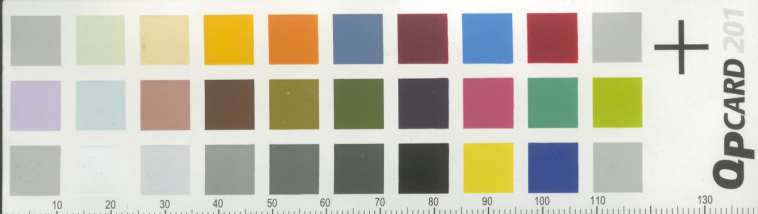
H. A. Wendell

Denna
ordboks
ljudtecken

Upplysningar om uttalet

<u>a</u>	högsvenskt kort <u>a</u> (karr) röst i blott understrykning som karrineras	<u>a</u>
<u>ä</u>	" långt <u>ä</u>	<u>ä</u>
<u>b</u>	" <u>b</u>	<u>b</u>
<u>d</u>	" <u>d</u>	<u>d</u>
<u>ð</u>	forann. ð, eng. th i t.ex. father	<u>ð</u>
<u>d</u>	s. k. tjokt (supradentalt) <u>d</u>	<u>d, d</u>
<u>e</u>	mellan h.v. kort <u>e</u> och kort <u>ä</u>	<u>e-ä</u>
<u>ö</u>	högsv. <u>e</u> i obetonade slutstafvelver, t. ex. himmel	<u>ö</u>
<u>é</u>	mellan h.v. kort <u>e</u> och kort <u>i</u>	<u>é</u>
<u>é</u>	högsvenskt långt <u>e</u>	<u>e</u>
<u>f</u>	" <u>f</u>	<u>f</u>
<u>g</u>	" <u>g</u> (i t.ex. gap)	<u>g</u>
<u>h</u>	" <u>h</u>	<u>h</u>
<u>i</u>	" kort <u>i</u> (i t.ex. in)	<u>i</u>
<u>i</u>	" långt <u>i</u> (i t.ex. bi)	<u>i</u>
<u>k</u>	" <u>k</u> (i t.ex. kar)	<u>k</u>
<u>l</u>	" <u>l</u>	<u>l</u>
<u>l</u>	s. k. tjokt <u>l</u>	<u>l, l</u>
<u>λ</u>	tonlöst <u>l</u>	<u>λ</u>
<u>m</u>	högsvenskt <u>m</u>	<u>m</u>
<u>n</u>	" <u>n</u>	<u>n</u>
<u>n</u>	s. k. tjokt <u>n</u>	<u>n, n</u>
<u>ng</u>	högsvenskt s. k. äng-gud	<u>ng</u>
<u>o</u>	" kort <u>ä</u>	<u>o</u>
<u>ó</u>	" långt slutet <u>o</u>	<u>@</u>
<u>p</u>	" <u>p</u>	<u>p</u>
<u>r</u>	" <u>r</u>	<u>r</u>
<u>ř</u>	uvulart "rullande" <u>r</u>	<u>ř</u>
<u>s</u>	högsvenskt <u>s</u>	<u>s</u>
<u>s</u>	s. k. tjokt <u>s</u>	<u>s, s</u>
<u>z</u>	s. k. mjukt <u>s</u> (= ryvskans z)	<u>z</u>
<u>t</u>	högsvenskt <u>t</u>	<u>t</u>
<u>t</u>	s. k. tjokt <u>t</u>	<u>t, t</u>

<u>u</u>	kort "europeiskt" <u>u</u>	<u>u</u>
<u>ü</u>	mellan kort <u>u</u> och <u>y</u>	<u>u-y</u>
<u>ii</u>	högsvenskt långt <u>u</u>	<u>u</u>
<u>v</u>	" <u>v</u>	<u>v</u>
<u>w</u>	engelskt <u>w</u>	<u>w</u>
<u>å</u>	högsvenskt långt <u>å</u>	<u>å</u>
<u>ä</u>	1. h.s.v. kort öppet <u>ä</u> (i t. ex. fårg)	<u>ä</u>
	2. mycket öppet kort <u>ä</u> (framför supradentaler)	<u>ä</u>
<u>a</u>	1. h.s.v. långt öppet <u>ä</u> (i t. ex. bär)	<u>ä</u>
	2. mycket öppet långt <u>ä</u> (framför supradentaler)	<u>ä</u>
<u>ö</u>	1. h.s.v. kort öppet <u>ö</u> (i t. ex. dörr)	<u>ö</u>
	2. mycket öppet kort <u>ö</u> (framför supradentaler)	<u>ö</u>
<u>ø</u>	1. h.s.v. långt öppet <u>ö</u> (i t. ex. dör)	<u>ö</u>
	2. mycket öppet långt <u>ö</u> (framför supradentaler)	<u>ö</u>
<u>ø</u>	h.s.v. långt slutet <u>ö</u> (i t. ex. öj)	<u>ö</u>
<u>ai</u>	högsvenskt <u>aj</u>	<u>ar</u>
<u>äi</u>	" <u>aj</u>	<u>ar</u>
<u>öi</u>	" <u>öj</u>	<u>ay</u>
<u>oi</u>	" <u>oj</u>	<u>or</u>
<u>au</u>	ryska diftongen <u>au</u>	<u>au</u>
<u>äu</u>	öppet <u>ä</u> + <u>u</u> , uttalade såsom diftong	<u>au</u>
<u>ou</u>	öppet <u>ö</u> + <u>u</u> , uttalade såsom diftong	<u>ou</u>

Fluvidanten faller alltid på ordets första stavelse och är därför blott undantagsvis betecknad. Där så skett har grav akcent nyttjats. t. ex. fläu, bläu. akcenttecknet antyder att här ej är diftong, utan tvänne särskilda vokaler med tonvikt i den förra.

Änd tonhöjden beträffar, så märker att endast högt ton (akut) i dessa mål finnes.

Kvantitet. (Se bifogade Lapp.)

Substantivens böjning.

Maskulina.

Sing. obest. form.	Sing. best. form.	Plur. obest. form.	Plur. best. form.
<u>stukk</u>	<u>stücken</u>	<u>stukkar</u>	<u>stukka</u>
<u>fail</u>	<u>failu</u>	<u>failar</u>	<u>faila</u>
<u>stain</u>	<u>stainu</u>	<u>stainar</u>	<u>staina</u>

